

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion henkilöstöturvallisuutta edistäväksi lainsäädännöksi

Johdanto

Valtiovarainministeriö asetti 12.9.2025 Turvallisuusselvitykset ja valtion virkamieslain uudistamistarpeet -hankeen toimikaudelle 12.9.2025–28.2.2027. Hanketta johtaa ja lainvalmistelusta vastaa valtiovarainministeriö.

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoanne oheisesta luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle valtion henkilöstöturvallisuutta edistäväksi lainsäädännöksi.

Ministeriöitä pyydetään huolehtimaan myös oman hallinnonalansa kuulemisesta.

Tausta

Valtiovarainministeriön virastoilta saaman ja keräämän tiedon mukaan viime vuosina turvallisuus- ja toimintaympäristössä tapahtunut muutos on aiheuttanut kasvavan tarpeen varmistaa ennen nimittämistä tehtävän tarkistuksen lisäksi myös palvelussuhteen aikana, että virkamiehellä on viran, virkasuhteen tai tehtävämääräykseen kuuluvien tehtävien asianmukaisen hoitamisen edellyttämä nuhteettomuus ja ettei hänellä ole niitä vaarantavia sidonnaisuuksia ja hänellä on muissakin suhteissa edellytykset hoitaa tehtävänsä riippumattomasti ja muutoinkin luotettavasti. Tarpeen taustalla ovat sellaiset turvallisuus- ja toimintaympäristön muutosten aiheuttamat tilanteet, joita ei ole valtion virkamieslaissa pystytty vielä aiemmin ennakoimaan. Osassa valtion virastoja tehtävät edellyttävät koko niiden hoitamisen ajan voimassa olevaa turvallisuusselvitystä ja tässä tarkoituksessa virasto on tehnyt ennen nimittämistä tehdyn turvallisuusselvityksen voimassaolon päätyttyä henkilöstöstä uuden turvallisuusselvityksen. Toimintavan säädösperustasta on kuitenkin ollut epäselvyyttä.

Lisäksi ongelmaksi on muodostunut tilanne, jossa henkilö ei anna palvelussuhteen aikana turvallisuusselvityslain edellyttämää suostumustaan turvallisuusselvityksen tekemiselle. Ongelmia on syntynyt myös tilanteissa, joissa palvelussuhteen aikana tehdystä turvallisuusselvityksestä on tullut esiin tietoja, joiden arvioimiseksi ei ole tällä hetkellä riittävää säädöstaustaa. Nykyinen virkamieslaki ei anna riittävästi mahdollisuuksia edellä kuvattujen tilanteiden asianmukaiseen arvioimiseen, eikä työnantajana toimivalla virastolla ole tarvittavaa säädöstaustaa toimia näissä tilanteissa. Tämä on tullut esiin myös korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännössä.

Työ- ja elinkeinoministeriön alainen Huoltovarmuuskeskus jatkaa toimintaansa lakitasolla säädettyinä valtion virastona ja sen henkilöturvallisuutta vahvistetaan siten, että osalta viraston virkamiehiltä edellytettäisiin jatkossa Suomen kansalaisuutta.

Valtiovarainministeriön saaman tiedon mukaan valtion virastot ja ministeriöt ovat keskenään osin erilaisessa asemassa tehdessään viranhakijoista tai palvelussuhteen aikana virkamiehistä turvallisuusselvitystä. Virastojen kohdalla prosessi on monimutkaisempi, enemmän aikaa vievä, eikä mahdollista sähköisen järjestelmän ja prosessin täyttää hyödyntämistä. Vastaavassa asemassa kuin valtion virastot, on myös muita julkishallinnon tahoja.

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on vastata valtion virastojen turvallisuus- ja toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin erityisesti henkilöstöturvallisuudessa sekä yleisemmin virastovarautumisessa. Esityksen itsenäisenä tavoitteena on lisäksi varmistaa ja vahvistaa luottamusta viranomaisen toimintaan sekä suojata ja edistää sitä. Taustalla ovat muun muassa esitysluonnoksessa tarkemmin kuvatut tuomioistuinkäytännössä todetut tilanteet, joita ei ole valtion virkamieslaissa pystytty ennakoimaan aiemmin. Tavoitteena on säätää valtion virkamiehelle selkeä yleistä luotettavuutta, nuhteettomuutta ja riippumattomuutta koskeva vaatimus ja antaa työnantajana toimivalle viranomaiselle, laillisuusvalvontaan sekä lainkäyttöviranomaisille lakitasoinen tausta arvioida tilanteita, joissa virkamiehen luotettavuus tai riippumattomuus on horjunut tehtävien hoidon kannalta ongelmallisella tavalla. Viranomaisella on nykytilassa rajatusti keinoja selvittää virkamiehen tehtävien edellyttämää yleistä luotettavuutta, nuhteettomuutta ja riippumattomuutta palvelussuhteen aikana ja tavoitteena onkin säätää lakitasolla periaatteet, joiden mukaan valtion virastoissa voidaan käyttää henkilöturvallisuusselvitystä kaikissa turvallisuusselvityslain mahdollistamissa tilanteissa koko henkilön palvelussuhteen ajan, mikäli palvelussuhteen tehtävät sitä edellyttävät.

Lisäksi esityksen tavoitteena on lisätä työ- ja elinkeinoministeriön ja sen hallinnonalan henkilöturvallisuutta ja koko valtionhallinnon turvallisuutta siten, että jatkossa myös valtion virastoksi muutetun Huoltovarmuuskeskuksen eräiltä virkamiehiltä edellytettäisiin Suomen kansalaisuutta. Samalla vaatimus Suomen kansalaisuudesta työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan virastoissa koottaisiin momentin samaan kohtaan.

Turvallisuusselvityslain muutoksen tavoitteena nopeuttaa ja yksinkertaistaa prosessia valtion viraston sekä eräin muiden julkishallinnon toimijoiden hakiessa turvallisuusselvityksiä ja antaa turvallisuusselvitystä hakeville toimijoille itselleen mahdollisuus selvittää virkamieheen liittyviä tietoja turvallisuusselvitysrekisteristä. Ehdotuksella pyritään hyödyntämään nykytilaa kattavammin voimassa olevia henkilöturvallisuusselvityksiä, mikäli selvityksen kohteena olevalla henkilöllä on jo viran tai virkasuhteen taikka tehtävän tehtävien edellyttämän laajuinen voimassa oleva henkilöturvallisuusselvitys. Tällä pyritään vähentämään uusien turvallisuusselvitysten hakemista ja tarpeetonta laatimista ja näin ollen myös niistä aiheutuvia kustannuksia.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnonantajia pyydetään ottamaan kantaa erityisesti lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin.

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/30977/2025.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.vm@gov.fi tai postitse osoitteeseen Valtiovarainministeriö, PL 28, 00023 Valtioneuvosto. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/30977/2025. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus VM128:00/2025). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasystistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunto pyydetään antamaan **viimeistään 4.5.2026**.

Ruotsinkielinen lausuntopyyntöteksti julkaistaan tällä sivulla 31.3.2026.

Valmistelijat

Hallitusneuvos Miska Lautiainen (etunimi.sukunimi@gov.fi; p. 02955 30212)
Neuvotteleva virkamies Kaisa-Juulia Raita (etunimi.sukunimi@gov.fi; 02955 30379)

Liitteet:

[HE lausuntopyyntöversio.pdf](#) - Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle valtion henkilöstöturvallisuutta edistäväksi lainsäädännöksi

[HE lausuntopyyntöversio_sv.pdf](#) - Utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som främjar statens personalsäkerhet (propositionens huvudsakliga innehåll och paragraferna)

Jakelu:

Ammattiliitto Pro ry
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Helsingin hallinto-oikeus
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Korkein hallinto-oikeus
Korkein oikeus
Liikenne- ja viestintäministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Puolustusvoimien pääesikunta
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suojelupoliisi
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö
Ympäristöministeriö

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne vaikutusten arvioinnista?
2. Huomionne ehdotetusta valtion virkamieslain 6 c §:n muutoksesta ja perusteluista?
3. Huomionne ehdotetusta valtion virkamieslain 7 §:n muutoksesta ja perusteluista?
4. Huomionne ehdotetusta valtion virkamieslain 19 a §:stä ja perusteluista?
5. Huomionne ehdotetusta valtion virkamieslain 40 §:n muutoksesta ja perusteluista?
6. Huomionne ehdotetusta turvallisuusselvityslain 50 §:n muutoksesta ja perusteluista?
7. Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta?

Voit jättää liitteitä lausunnon yhteyteen. Sallittuja tiedostoformaatteja ovat: pdf, doc, docx, xls, xlsx, ppt, pptx, csv, txt, rtf, zip, jpg, jpeg, png, gif and tif. Liitetiedostojen koko tulee olla pienempi kuin 50 Mb.

Meltti Tero
Valtiovarainministeriö

Lautiainen Miska
Valtiovarainministeriö